

15 години

Партиципативен форум
за унапредување на
остварувањето на правата
на заедниците

2011-2025

ОД ИДЕЈА ДО РЕАЛИЗАЦИЈА

Република Северна Македонија обезбедува широка законска рамка и голем број институции што се грижат за унапредување и заштита на правата на припадниците на заедниците. Но и покрај тоа, практиката наметна потреба од формирање консултативно и советодавно тело во кое на припадниците на заедниците ќе им се овозможи активно учество во процесите на креирање политики и одлучување.

Препораки на
Високиот комесар
за национални
малцинства при
ОБСЕ за ефективно
учество на
националните
малцинства во
јавниот живот,
1999 година

Партиципативниот форум како механизам произлегува од Препораките од Лунд, во кои се препорачува државите да основаат советодавни или консултативни тела во соодветни институционални рамки, кои ќе служат како канали за дијалог меѓу владините органи и националните малцинства.

Конститутивен
состанок на
Партиципативниот
форум
14 декември
2011 година

Во 2011 година Агенцијата за остварување на правата на заедниците, поддржана од Мисијата на ОБСЕ во Скопје, поведува иницијатива за формирање Партиципативен форум за унапредување на остварувањето на правата на заедниците, преку кој се овозможи директна комуникација, дијалог и соработка на заедниците со надлежните државни органи и институции и нивно активно и делотворно учество во процесите на креирање политики и одлучување.

Амбасадор
Килијан
Вал, шеф
на Мисијата
на ОБСЕ во
Скопје

„Повеќе од една деценија Мисијата со гордост го поддржува Партиципативниот форум, единствена платформа што ги обединува различните заедници, го зајакнува дијалогот и придонесува за поинклузивно и покохезивно општество.“

Далибор
Китановиќ,
директор на
Агенцијата за
остварување
на правата на
заедниците

„Партиципативниот форум е значаен двигател во зајакнувањето на угледот на Република Северна Македонија во рамките на Европската Унија и во подигнувањето на свеста за неопходноста од подобрување на положбата на помалобројните заедници и нивното активно учество во креирањето политики и донесувањето одлуки.“

ЗАКОНСКА РАМКА И МЕТОДОЛОГИЈА ЗА РАБОТА

“

Агенцијата за остварување на правата на заедниците е една од ретките институции во Европа што ја оживеа и ја спроведе препораката за формирање ваков вид советодавно тело.

”

Алан Филипс
идеен творец на
Форумот 1947 - 2023

Законска рамка:

Партиципативниот форум е формиран со “Законот за унапредување и заштита на правата на припадниците на заедниците што се помалку од 20 % од населението во Република Македонија” (2008 година). Неговата функција дополнително се зајакнува во 2020 година со Законот за правата на заедниците што се помалку од 20 % од населението во Северна Македонија.

Мисија:

Унапредување на остварувањето на правата на заедниците преку поголемо учеството на припадниците на заедниците во процесите на креирање политики и одлучување, како и размена на позитивни искуства и практики во областа на унапредување и заштита на правата на заедниците.

Методологија за работа:

Партиципативниот форум претставува неформално, советодавно и консултативно тело, кое е независно од Агенцијата за остварување на правата на заедниците.

Се состои од најмногу 35 члена: претставници на релевантни институции на централно ниво коишто се надлежни да постапуваат во областа на унапредување, остварување и заштита на правата на заедниците, и претставници на здруженија на граѓани, кои за своја стратегиска цел и определба ја имаат заштитата, унапредувањето и остварување на правата на заедниците, како и промовирање на меѓуетничките односи и општествената кохезија.

Меѓу другото, Партиципативниот форум треба да учествува во подготовка и иницирање закони, разгледување предлог-закони и владини програми значајни за заштита и унапредување на правата на заедниците; да утврдува приоритети, да врши истражувања и да ја едуцира јавноста; да одлучува за финансирање, да следи и да оценува програми; како и да поддржува централно-локална и меѓународна соработка.

Органи на државната управа и институциите на централно ниво што се претставени во Партиципативниот форум:

Здруженија на граѓани што се претставени во форумот ги вклучуваат:

1) Агенција за остварување на правата на заедниците; 2) Комитет за односи меѓу заедниците – Собрание на Северна Македонија; 3) Министерство за односи меѓу заедниците; 4) Министерство за образование и наука 5) Управа за афирмирање и унапредување на културата на припадниците на заедниците - Министерство за односи меѓу заедниците; 6) Управа за развој и унапредување на образованието на јазиците на припадниците на заедниците - Министерство за односи меѓу заедници 7) Министерство за правда; 8) Народен правобранител; 9) Комисија за спречување и заштита од дискриминација; 10) Министерство за европски прашања; 11) Министерство за надворешни работи; 12) Министерство за социјална политика, демографија и млади; 13) Министерство за локална самоуправа; 14) Национален координатор за националната стратегија за Ромите; и 15) Министерство за култура и туризам.

1) турската заедница; 2) влашката заедница; 3) српската заедница; 4) ромската заедница; 5) заедница; и 6) другите заедници што живеат во Република Северна Македонија.

КЛУЧНИ ПРИДОБИВКИ

Партиципативниот форум има значително влијание врз лобирањето за иницијативи и решенија што ја унапредуваат и ја промовираат заштитата на правата на помалобројните заедници, придонесувајќи директно и индиректно во креирањето политики во надлежните институции. Со тоа, тој дава голем придонес за:

- Зајакнати капацитети на граѓанските организации и нивно вмрежување за заеднички проекти;
- Активирање на фондот на Агенцијата за остварување на правата на заедниците за програми и проекти насочени кон правата на заедниците и унапредување на меѓуетничките односи;
- Трансформација на експерименталната настава на босански јазик во редовна;
- Воведување изборни предмети „Јазик и култура на Србите“ и „Јазик и култура на Турците“;
- Зголемен број учебници за редовна и изборна настава на јазиците на заедниците;
- Усвоена Национална стратегија за едно општество и интеркултурализам;
- Нов сервис МТВ4 и зголемено емитување програми на турски, ромски, српски, влашки и на босански јазик.

КЛУЧНИ ПРЕПОРАКИ – ИДНИ ЧЕКОРИ

- Сеопфатна ревизија на методологијата за работа на Партиципативниот форум.
- Обезбедување зголемено и проактивно учество на граѓанските организации и институциите.
- Зајакната комуникација и соработка со владините институции со цел зголемено спроведување на препораките од Партиципативниот форум.
- Поттикнување на институциите да ги поддржат проектите што го промовираат спроведувањето на препораките на Форумот.
- Подобрување на видливоста на Форумот преку редовни соопштенија до медиумите, поактивно користење на социјалните мрежи и медиуми на јазиците на помалобројните заедници.

СОСТАНОЦИ НА ПАРТИЦИПАТИВНИОТ ФОРУМ 2011-2025

2011	Конститутивен состанок на Партиципативниот форум
2012	■ Соодветна и правична застапеност на заедниците, недискриминација, човекови права и полиција. ■ Состојбите со образованието и воспитанието на припадниците на заедниците под 20 % во Република Северна Македонија.
2013	■ Измени и толкувања на законските акти што се однесуваат на заедниците и идентификација на механизми за комуникација на заедниците со органите на државна управа. ■ Пристап на припадниците на заедниците до средствата за јавно информирање и анализа на состојбата со граѓанските организации што во статутот имаат определена надлежност за вршење работи поврзани со остварување на унапредување и заштита на правата на припадниците на заедниците. ■ Соодветна и правична застапеност на припадниците на заедниците ■ Имплементација на правото на ефективна партиципација на заедниците во културниот живот.
2014	■ Пристап до фондови и грантови за поддршка на граѓанскиот сектор од заедниците. ■ Остварување и заштита на правата на заедниците на локално ниво. ■ Остварување на правото на пристап до медиумите и правото на информирање на заедниците на локално ниво. ■ Утврдување на степенот на имплементација на правото на заедниците да учествуваат во културниот живот на локално ниво.
2015	■ Сесија за планирање за членовите на Партиципативниот форум. ■ Мултикултурализам и интеграција на општеството што почива на различности. ■ Примена на Рамковната конвенција за заштита на националните малцинства. ■ Унапредување на законската и институционалната рамка за остварување на правата на заедниците.

2017	■ Унапредување на ефикасноста на Партиципативниот форум и креирање рамка на идни активности. ■ Подобрување на квалитетот на образованието на јазиците на припадниците на заедниците.
2018	■ Поддршка на Министерството за култура во остварувањето и унапредувањето на културните права на заедниците. ■ Правична и соодветна застапеност на заедниците на национално ниво. ■ Правична и соодветна застапеност на заедниците на локално ниво.
2019	■ Законска рамка и значењето на пописот на населението за припадниците на заедниците. ■ Нацрт-текст на Националната стратегија за развој на концептот на едно општество и интеркултурализам.
2021	■ Финансирање на граѓанските организации. ■ Младинско учество и младински активизам. ■ Функционалноста на комисиите за односи меѓу заедниците.
2022	■ Резултатите од пописот од 2021 година и неговите влијанија врз помалобројните заедници и општествена кохезија. ■ Анализа на состојбата со образованието на јазиците на помалобројните заедници. ■ Правата на помалобројните заедници и Националната стратегија за едно општество и интеркултурализам.
2023	■ Изолациска сесија за проценка на функционалноста на Партиципативниот форум. ■ Спречување и заштита од дискриминација врз основа на етничката припадност. ■ Политичко учество на жените од заедниците во Северна Македонија: Можности и предизвици. ■ Сесија за верификација на првични наоди од анализата за функционалноста на Партиципативниот форум.
2024	■ Анализа за функционалноста, ефективноста и постигнувањата на Партиципативниот форум.
2025	■ Улогата на немнозинските заедници во зајакнувањето на социјалната кохезија – Совет на Европа

Издавач:

Агенција за остварување на
правата на заедниците

Ул. „Филип Втори Македонски“ бр.

11 кат 1, 1000 Скопје

Тел: 02/3253-970

e-mail: contact@aopz.gov.mk

www.aopz.gov.mk

Јазична редакција:

ЕУРОЛИНГВА ДООЕЛ Скопје

Графичко обликување:

Агенција Рејтинг

Скопје, ноември 2025 година

Финансирано од:

Организација за безбедност и
соработка во Европа
Мисија во Скопје

